

Q-koorts: *wees alert*

Vooraf enkele weken voor en tijdens het aflammerseizoen is het voor geiten- en schapenhouders belangrijk alert te zijn op Q-koorts en om voorzorgsmaatregelen te nemen.

HENK-HARM BEUKERS

Vorig jaar is er een grote uitbraak van Q-koorts geweest bij mensen. Vooral in het gebied rondom Uden was er een grote toename van het aantal gevallen van Q-koorts. Juist enkele weken voor en tijdens het aflammerseizoen is het voor geiten- en schapenhouders belangrijk alert te zijn op de ziekte en voorzorgsmaatregelen te nemen voor hun eigen bescherming en die van bezoekers.

Kan ik Q-koorts voorkomen?

Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii*. De bacterie wordt vooral door besmette schapen en geiten met abortusproblemen overgedragen. Daarom doet u er goed aan om bij contact met deze dieren goede hygiëne in acht te nemen (handen wassen en bovenkleding verwisselen). Omdat de bacterie door besmette dieren in grote hoeveelheden in de omgeving wordt gebracht en dan via stof over relatief grote afstand kan worden verspreid, biedt geen enkele maatregel honderd procent bescherming. Veebedrijven met abortusproblemen onder de veestapel dienen rekening te houden met onderstaande (zie kader) algemene maatregelen en beschermingsmaatregelen te nemen. Het is raadzaam het organiseren van open dagen op die momenten te vermijden. Aan zwangere vrouwen wordt het advies gegeven om contact met schapen en geiten te vermijden een paar weken voor, tijdens en een paar weken na het lammeren, zeker als zich abortusproblemen op het bedrijf hebben voorgedaan.

De bacterie wordt inactief door pasteurisatie of koken. Vermijd het drinken van rauwe melk en wees – voor alle zekerheid – voorzichtig met rauwmelkse producten afkomstig van Q-koorts verdachte dieren.

Hoe uit de ziekte zich?

De meeste besmettingen verlopen zonder dat je het merkt of ze gaan gepaard met lichte verschijnselen als een milde griep. Bij een ernstiger verloop begint de ziekte meestal acuut met heftige hoofdpijn en hoge koorts. Daarbij kunnen koude rillingen, spierpijn, misselijkheid en braken, een longontsteking en pijn op de borst voorkomen. Wanneer er ziekteverschijnselen optreden, gebeurt dat gemiddeld twee tot drie weken na besmetting. Bij zwangere vrouwen kan abortus optreden.

Is de ziekte meldingsplichtig?

Ja, sinds 12 juni 2008 is Q-koorts als besmettelijke dierziekte aangewezen door de minister van LNV. De meldplicht geldt voor melkgeiten en -schapen op bedrijven met een abortusprobleem. Er zijn ook een aantal verplichte maatregelen voor bedrijven met Q-koorts verdachte dieren. Een ervan is een bezoekersverbod en ook mag mest gedurende negentig dagen niet uit de stal worden verwijderd. Verder moeten alle melkgeiten- en melkschapenbedrijven in Nederland aan een hygiëneprotocol voldoen. De maatregelen in dit protocol hebben betrekking op: algemene hygiëne; mestopslag en vervoer en uitrijden van mest; aflammerperiode. ➔

Algemene maatregelen

Bij het optreden van abortus op een bedrijf worden de volgende algemene maatregelen geadviseerd:

- 1 Verwijder het verwerpende dier uit het koppel.
- 2 Stuur verworpen vrucht en nageboorte op voor onderzoek.
- 3 Bied overige verworpen vruchten en nageboorten aan ter destructie. Op bedrijven met Q-koorts bevat de nageboorte miljoenen coxiella's per gram nageboorte. Door destructie van de nageboorten wordt een enorme besmettingsbron vernietigd.
- 4 Ontsmet, indien mogelijk, de plaats waar vrucht, vruchtwater en nageboorte terecht zijn gekomen.
- 5 Laat een ooi of geit die heeft verworpen geen andere lammeren zogen.
- 6 Zwangere vrouwen, jonge kinderen, ouderen en mensen met een verminderde weerstand zouden direct en indirect contact met verwerpende kleine herkauwers moeten vermijden. Op een bedrijf met een abortusprobleem moeten zij niet assisteren, niet in de stallen komen en geen contact hebben met de ongewassen kleren van iemand die heeft geassisteerd bij een verlossing.
- 7 Verwerk melk van verwerpende dieren niet rauw tot producten.
- 8 Stof, mest, hooi en stro kunnen op een besmet bedrijf verwekkers bevatten. Voorkom dat de wind voor verspreiding zorgt.
- 9 Rijd mest bij voorkeur uit bij rustig weer en werk dit zo spoedig mogelijk onder. Op besmette bedrijven mag mest de eerste 90 dagen na de uitbraak niet worden uitgereden.
- 10 Laat op Q-koorts besmette bedrijven geen bezoekers toe in de stal.

1 Een melkgeit wordt ingeënt tegen Q-koorts.

